

Kouluverkkoselvitykseen liittyvä lapsivaikutusten arviointi Ilomantsin kunnassa 2019

1. JOHDANTO

Ilomantsin kunnan talouden sopeuttamisohjelmaan liittyen selvitetään perusopetuksen järjestämisen vaihtoehdot. Tätä varten kunta Ilomantsin kunta on syksyllä 2018 teettänyt Kuntamaisema Oy:llä selvityksen. Selvityksessä on kuvattu nykyistä Pogostan yhtenäiskoulun ja kahden kyläkoulun mallia ja arvioitu sitä Kuntamaiseman verrokkikuntien tilanteeseen. Lisäksi on arvioitu eri näkökulmista kolmea vaihtoehtoa tulevaisuuden kouluverkkomalliksi.

Selvityksen mallit ovat 1) kolmen koulun malli eli jatkaminen nykyisissä kouluissa b) kahden koulun malli eli Pogostan yhtenäiskoulu ja toinen kyläkoulusta ja c) yhden koulun malli eli kaikki perusopetuksen oppilaat opiskelevat Pogostan yhtenäiskoulussa. Hattuvaaran koulun oppilaat opiskelevat jo Pogostan koulussa. Kouluikäisten määrän arvioidaan vähenevän vuoteen 2030 nykyisestä 300:sta 240:een.

Selvitys keskittyy pääosin resursseihin (tila- ja henkilöstökustannukset, tukitoimet, ryhmäkoot, koulukuljetusten kustannukset). Muiden näkökulmien selville saamiseksi kunta tekee lapsivaikutuksen arvioinnin sekä koululaisille että huoltajille.

Kuntamaiseman selvitys ei ota kantaa siihen, kumpi kyläkoulu kahden koulun mallissa lakkaisi. Jos kunnanvaltuusto päättää koulun lakkauttamisesta, se määrittää samalla lakkaavan koulun lapsille lähikoulun, johon kunta järjestää koulukyydit.

Vaikutusten ennakoarviointia voidaan tehdä monesta eri näkökulmasta. Voidaan selvittää esimerkiksi ihmisiin (tässä tapauksessa lapsiin), talouteen tai ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia ennen päätöksentekoa. Usein ennakkovaikutusten arvioinnissa vertaillaan käsitellyssä olevan asian toteutusvaihtoehtoja. Kouluverkkoselvityksessä on käytetty Kuntamaisema Oy:n raportin kolmea vaihtoehtoa.

2. MITEN LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI ON TOTEUTETTU

Kouluverkkoselvitykseen liittyen tehtiin lapsivaikutusten arviointi. Se koostui

- keskustelusta, johon osallistuivat yhtenäisen perusopetuksen rehtori Rauni Kolehmainen ja apulaisrehtori Kaisu Saari, tekninen johtaja Jarno Saastamoinen, hallintojohtaja Pasi Ruohtula, kunnanjohtaja Marjut Ahokas, ruokapalveluesimies Kirsi Väänänen, osastosihteeri Eija Laitila, Ikonvaaran koulunjohtaja Antti Immonen, Lylykosken koulunjohtaja Kaija Varis, kouluterveydenhoitaja Anne Vänskä sekä lukion rehtori Päivi Nenonen, joka kirjasi keskustelun puheenvuorot.
- oppilaiden haastatteluista Pogostan koulussa (oppilaskunnan hallitus sekä Hatun koulusta siirtyneet oppilaat), Ikonvaaran koulussa (ml. aamu- ja iltapäivätoiminnassa olevat koululaiset sekä ryhmäperhepäiväkodin lapset) ja Lylykosken koulussa sekä
- kyselystä kaikille huoltajille, joiden lapsia on perusopetuksessa.

Haastattelut on tehnyt helmi-maaliskuun aikana lukion rehtori, ja mukana on ollut myös opettaja kirjaamassa oppilaiden mielteitä.

Kaikille 0 – 6.-luokkalaisten huoltajille lähetettiin oma kyselynsä Wilman kautta vastattavaksi. Kuntamaisema Oy:n raportti lähti samalla huoltajille tiedoksi.

3. YHTEENVEDOT LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINNIN OSISTA

3.1. MONIALAISEN TYÖRYHMÄN KESKUSTELU

Ilomantsin kunnan kouluverkkoselvitykseen liittyvä lapsivaikutusten arviointi alkoi monialaisen työryhmän keskustelulla 8.2.2019. Keskustelussa käytiin läpi vaihtoehtoiset toteutusmallit (nykyinen kolmen koulun malli, kahden koulun malli ja yhden koulun malli) eri näkökulmista. Alle on koottu keskustelussa esiin tulleita havaintoja näkökulmittain.

Keskustelussa olivat läsnä yhtenäisen perusopetuksen rehtori Rauni Kolehmainen ja apulaisrehtori Kaisu Saari, tekninen johtaja Jarno Saastamoinen, hallintojohtaja Pasi Ruohtula, kunnanjohtaja Marjut Ahokas, ruokapalveluesimies Kirsi Väänänen, osastosihteeri Eija Laitila, Ikonvaaran koulun opettaja Antti Immonen, Lylykosken koulun opettaja Kaija Varis, kouluterveydenhoitaja Anne Vänskä sekä lukion rehtori Päivi Nenonen.

Fyysiset tilat

- Pogostan koulun tiloihin saataisiin mahtumaan kyläkoulujen oppilaat muuttamalla yksi leikkutilana käytössä oleva tila luokkatilaksi ja tarvittaessa käyttämällä yhtä lukiosiiiven luokkaa. Alakoulun apulaisrehtorin mielestä olisi toivottavampaa, että luokat 0 – 6 toimisivat samassa rakennuksessa kuin että osa siirrettäisiin yläkoulun tiloihin.
- Kouluilla on menossa tilojen terveellisyys ja turvallisuus -tarkastukset, jotka Siun soten ympäristöterveydenhuolto kutsuu koolle kolmen vuoden välein. Lylykosken koululla tarkastus oli ollut edellisenä päivänä. Keittiössä oli todettu ongelmia, ja se oli päätetty sulkea tarkastuksen jälkeen ja ruoka kuljettaa Ikonvaarasta. Huoltajille oli lähtenyt Wilma-tiedote. Lylykosken koulun muissa tiloissa ei ollut todettu samanlaisia ongelmia eikä oppilailta tai huoltajilta ole tullut sisäilmailmoituksia.
- Ikonvaaran koululla tarkastuksessa ei ollut todettu huomautettavaa.
- Keskusteltiin kyläkoulujen sekä Pogostan alakoulun kunnosta.

Oppimisympäristöt

- Kyläkoulujen yhdysluokkaopetuksesta nousi esiin kysymys siitä, minkä verran oppilas saa oman luokkatasonsa opetusta oppitunnin aikana, mutta toisaalta todettiin, että yhdysluokkaopetuksesta on pitkä kokemus ja hyvät toimintamallit. Yhdysluokkaopetus opettaa hyvin oppilaat toimimaan itsenäisesti. Yhdysluokkaopetuksessa on totutteleminen oppilaalle, joka siirtyy kyläkouluun vuosiluokkiin sidotusta opetuksesta. Omat haasteensa siinä on opettajallekin.
- Pogostan alakoulun luokkatiloja on parin viime vuoden aikana muutettu toiminnallisiksi uudenlaisia kalusteita hankkimalla. Miten uusien oppilaiden tulo vaikuttaisi luokkatilan kalustukseen?
- Uuden mallin, jossa koko perusopetus on yhden rehtorin vastuulla, todettiin tuoneen vertaistukea kyläkoulujen opettajille ja yhtenäisen käytännön esim. kolmiportaisen tuen käytäntöihin.

- Vertailtiin koulujen ulkotilojen käyttöä opetuksessa: Ikonvaarassa ulkotilat virikkeelliset, ja talviliikuntaan ja -peleihin on suorituspaikat. Lylykoskella metsä on lähellä oppimisympäristönä. Myös Pogostan alakoulusta pääsee luontoon oppimaan.

Ryhmäkoot

- Pogostan alakoulun yleisopetuksen ryhmiin saataisiin mahtumaan kyläkoulujen oppilaat. Tulevat 3.-luokkalaiset pitäisi jakaa kahteen ryhmään, kun he nyt ovat yhdessä ryhmässä.
- Kyläkouluissa oppilasmäärän pienuus on kaverien rajallisuuden takia huono puoli, mutta opetuksen kannalta enimmäkseen hyvä asia, ja pienessä ryhmässä on hyvä tuki niille, jotka tarvitsevat tukea mutta joiden paikka ei ole pienryhmässä.
- Joukkuepelien aikaan saaminen ei oikein onnistu.

Koulukuljetukset

- Koulukuljetuksissa otetaan käyttöön edellisen kilpailutuksen 1. optiovuosi.
- Ikonvaaran koululaisista kaikki ovat koulukuljetuksissa; Lylykosken koululaisista melkein kaikki. Koulujen väli on 12 km.
- Jos opetus jatkuisi toisessa kyläkoulussa, taksikustannuksiin Lylykosken ja Ikonvaaran välillä tulisi noin 16 000 euron lisäys.
- Jos kaikki oppilaat kävisivät Pogostan koulua, heidät tuotaisiin linja-autolle taksilla, ja toisen kyläkoulun oppilaat mahtuisivat linja-autoon aamuisin ja klo 14.
 - o Ongelma syntyisi klo 12:n kyydeistä, koska linja-auto ei kulje silloin. Kyydit kuuluisivat Pogostan koulun taksikilpailutukseen, jossa kilometrihintana on 5,70 €.
 - o Kustannusten nousu olisi vähintään 60 000 €/vuosi.
- Klo 12:n kyytejä tulee olemaan myös Pogostan yläkoulussa, koska 8. luokat siirtyvät uuteen opetussuunnitelmaan.
- Kauimmaisilla Lylykosken koulun oppilailta olisi kirkonkylälle matkaa 50 km, eikä heillä enää voisi olla odotustunteja.

Oppilashuolto

- Kouluterveydenhoitaja käy Lylykoskella kerran kuussa; Ikonvaarassa tarvittaessa 2 – 3 kertaa lukuvuodessa. Näin on sovittu huoltajien kanssa yhdessä. Huoltajat saattavat kuljettaa lapsensa koululääkäriin kirkonkylälle.
- Kuraattori käy kerran kuussa.

Harrastukset

- Ikonvaaran koululaiset harrastavat joko omalla koululla tai kirkonkylällä. Harrastusten aktiivisuuteen vaikuttaa huoltajien asenne.
- Lylykoskella toimii musiikkiopiston puhallinryhmä.
- Lylykosken oppilaat kyläilevät paljon toistensa luona.

Yhdenvertaisuus

- Kyläkoulut tekevät paljon yhteistyötä keskenään esim. teemapäivien ja juhlien järjestämisessä. Retkille päästään kyläkouluistakin – kustannuksia tulee taksikuljetuksista.
- Digilaitteita, esim. tabletteja, on viime vuosina saatu kyläkouluihin hyvin.

- Valinnaisaineiden toteuttamisessa kyläkouluilla on rajalliset mahdollisuudet sekä oppilasmäärän että opettajan vahvuuksien kannalta, mutta toisaalta ryhmissä voidaan joustavasti sopia ohjelmasta.

Aamu- ja iltapäivätoiminta

- Ikonvaaran koululla toimii aamu- ja iltapäiväryhmä, ja sijainti samassa rakennuksessa koulun kanssa on vahvuus.
- Ikonvaaran ap-/ip-toiminta mahtuisi Pogostan alakouluun.

Kouluruokailu

- Kyläkoulussa keittäjä-siivooja on oppilaille usein tuttu ja läheinen aikuinen.
- Ruokahuollon henkilöstöä voitaisiin sijoittaa muualle (on eläköitymisiä ja määräaikaaisia).

Avustajat

- Pogostaan kouluun tarvittaisiin lisää avustajaresurssia erityisesti klo 12 – 14, jos oppilaita tulisi lisää.

Opetushenkilöstö

- Ikonvaaran kyläkoululla käy omien opettajien lisäksi erityisopettaja ja ortodoksisen uskonnon opettaja.
- Kyläkoulun tai -koulujen lakkauttaminen vaikuttaisi opettajaresurssiin niin, että vakituiset siirtyisivät Pogostan kouluun ja määräaikaisten käyttö vähenisi.
- Erityisopetuksen resurssin käyttö on mietittävä.

3.2. HAASTATTELUT KOULUILLA

Lasten osallistuminen ennakoarvointiin päätettiin tehdä haastattelemalla heitä omassa ympäristössään koululla. Haastattelut toteutti lukion rehtori, ja kouluilla oli myös opettajat kirjaamassa vastauksia.

Haastattelua pohjustettiin kertomalla, että Ilomantsissa mietitään opetuksen järjestämistä ja kerrottiin kolme vaihtoehtoista mallia. Oppilailta kysyttiin, mitä hyvää nykyisessä koulussa on, ja heitä pyydettiin kertomaan, miten arki muuttuisi, jos omaa koulua ei enää olisi.

3.2.1. Haastattelut Lylykosken koulussa

Haastattelu Lylykoskella tehtiin kahdessa ryhmässä 27.2.2019. Kummassakin oli 6 oppilasta: toisessa 3.-, 4.- ja 6.-luokkalaisia ja toisessa 1.-, 2.-, 3.- ja 6.-luokkalaisia.

Esille nousivat osin vapaassa pohdinnassa, osin eri näkökulmiin johdatellen

- koulumatkaan liittyvät asiat:

- koulukyytiin menevä aika pitenisi
- vapaa-aikaa jäisi vähemmän
- aikaisempi herääminen

- koulun tilat sekä koulu- ja oppimisympäristöt:

- koulun tiloja pidettiin hyvinä ja mukavan tilavina
- pihapiiristä pidettiin paljon, esim. majojen rakentamisen mahdollisuus nousi esiin, samoin välituntitoiminta
- sähköisistä oppimisalustoista on käytössä vain Ville, mutta iPadeja ja tietokoneista on käytössä
- opettajalla ei ole vakiovarusteenaan luokassa dokumenttikameraa ja videotykkiä
- Pogostan koulussa paremmat liikuntavälineet sekä isompi liikuntasali, luistelukenttä ja jalkapallo-/koripallokenttä lähellä
- valinnaisaineissa on ollut riittävästi valinnanvaraa

- kaverit:

- nykyisen parhaan kaverin joutuminen isommassa koulussa eri luokalle huolestutti
- mahdollinen kiusaaminen tai syrjiminen
- pienessä koulussa ristiriitatilanteet pystytään hoitamaan nopeasti
- voisi saada uusia kavereita

- oppilasryhmän koko:

- joku piti hyvänä sitä, että isommassa ryhmässä tulisi esiin useammanlaisia mielipiteitä
- pienessä porussa saa helposti apua ja tuntee kaikki
- rauhallisuus ja meluttomuus
- Pogostan koulussa olisi liikuntatunnilla enemmän porukkaa joukkuelajeihin
- yhdysluokkaopetuksessa eri-ikäinenkin kaveri on samassa ryhmässä

- harrastukset

- jos harrastus on kirkonkylällä, Pogostan koulusta voisi jäädä suoraan harrastukseen

- muuta

- mukava on käydä yhteisissä koulujen juhlissa, mutta oman koulun juhlissa pääsee vaikuttamaan koristeluihin ym. ja jokaiselle on sopiva tehtävä juhlavalmisteluissa.

Yhdysluokkaopetuksesta keskusteltiin. Oppilaat eivät välttämättä tunteneet yhdysluokka-sanaa eivätkä luonnollisesti osanneet verrata yhdysluokassa opiskelua vuosiluokkaryhmän opiskeluun. Opettaja suunnittelee osaan oppiaineista kolmen vuosiluokan ohjelman, mikä teettää paljon työtä. Jos opettaja selittää uutta asiaa jollekin ryhmälle, toiset osaavat keskittyä tekemään itsenäisesti omia tehtäviään joko luokassa tai käytävässä.

3.2.2. Haastattelut Ikonvaaran koulussa

Ikonvaarassa haastateltiin 19.3.2019 oppilaat ensin kahdessa ryhmässä ja sen jälkeen erikseen iltapäivätoiminnassa mukana olevat kaksi koululaista.

Pienempien ryhmässä oli 6 oppilasta: 1 esikoululainen, 3 1.-luokkalaista ja 2 2.-luokkalaista sekä opettaja. Isompien ryhmässä oli myös 6 oppilasta: 2 3.-luokkalaista, 3 5.-luokkalaista ja 1 6.-luokkalainen sekä heidän lisäksi opettaja.

Esille nousivat

- koulumatkaan liittyvät asiat

- pari kommenttia siitä, että pitäisi herätä aikaisemmin (jonkun mielestä kaksi tuntia aikaisemmin)

- koulun tilat ja oppimisympäristöt

- ympäristö, metsä, välituntileikit mainittiin parhaimpina asioina
- isossa koulussa voisi eksyä
- isommassa koulussa olisi jonkun mielestä liikaa oppilaita ja ääntä
- koettiin, että Ikonvaaran koululla voi liikunnassa tehdä kaikkea mitä muuallakin, mutta liikuntavälineitä saisi olla lisää
- välitunnilla voi hiihtää tai luistella

- kaverit

- omassa koulussa kaikki tuntevat kaikki
- riitoja ja kiusaamista ei ole
- suurimmalla osalla on ainakin joku kaveri vähintään joko Lylykosken koululla tai Pogostan koululla
- heräsi toive, että jos oma koulu lakkautettaisiin, pitäisi päästä samasta koulusta tulevan samanikäisen kanssa samalle luokalle

- oppilasryhmän koko:

- pienet ryhmät ovat hyvät, opettaja ehtii neuvoa
- koko koulu toimii yhdessä ja ollaan eri ikäisten kanssa

- harrastukset:

- monella harrastuksia: musiikkiharrastuksia joko omalla koululla tai Pogostan koululla, kerhoja kirkonkylällä, omatoimisia harrastuksia omalla kylällä
- kuljetukset joko suoraan koulusta tai käyvät välillä kotona ja lähtevät sitten harrastukseen.

Muuta:

Osa kommentoi, että on ihan sama, vaikka koulu vaihtuisi; osa ei haluaisi vaihtaa toiseen kouluun. Yhdysluokkaopetus ei herättänyt keskustelua oikeastaan muuten kuin joku haluaisi jo tehdä ylemmän luokan tehtäviä jostain oppiaineesta, jota itsellä ei vielä ole. Pienemmät koululaiset eivät kommentoineet kovin paljoa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa mukana olevat Ikonvaaran oppilaat (2)

- ovat ryhmäperhepäivähoidon lasten kanssa yhdessä
- menevät välipalalle, leikkivät vähän aikaa ja menevät sitten ulkoilemaan ja odottamaan hakijaa
- ei noussut oikeastaan muuta kommenttia kuin syyksi iltapäivätoiminnassa olemiseen, että ”äiti ei tiedä mie ossaan olla yksin”.

Ikonvaaran ryhmäperhepäivähoidon lapset (10)

25.3. haastateltiin Ikonvaaran ryhmäperhepäiväkodin lapset, joita oli paikalla 10. Heidän lisäksi paikalla oli kolme hoitajaa.

Haastattelussa tuli esiin lähinnä se, mikä on kivaa Ikonvaaran ryhmiksessä (kaverit, leikkiminen sisällä ja ulkona), koska lasten on vaikeaa verrata nykytilannetta muuhun. Lapset kuvailivat osin hoitajien avustuksessa, että ovat kaivaneet lunta, hiihtäneet ja luistelleet koulun pihalla tai lähiympäristössä, tehneet yläkertaan majan, leikkineet kotileikkiä, laulaneet ja soittaneet, käyttäneet saksia ja liimaa. Joskus ryhmiksen väki käy koulun puolella liikuntasalissa, missä he saavat *juosta ja kiipeillä*. Jokainen toimii myös vuorollaan apurina ruokailussa. Kysymykseen, miltä tuntuisi olla muualla päivähoitossa, joku lapsista kommentoi, ettei se kiinnostaisi. Joku arveli, että heillä on nyt *enemmän leluja ja paremmat huoneet*.

3.2.3. Haastattelut Pogostan alakoululla

Paikalla oli 1.3.2019 alakoulun oppilaskunnan hallitus sekä Hatun koulusta siirtyneet neljä oppilasta sekä apulaisrehtori Kaisu Saari.

Kommentteja kysymykseen, miten vaikuttaisi, jos Pogostan kouluun tulisi uusia oppilaita kyläkouluilta:

- saattaisi tulla vähän ahdasta, erityisesti ruokasalissa
- heidät otettaisiin mukaan porukkaan, esiteltäisiin paikat ja kerrottaisiin säännöt (Hatun koulusta tullut mainitsi, että kun on ollut samassa tilanteessa, ottaisi uudet hyvin vastaan)
- Isommat ryhmät ovat siitä hyvät, että saa ryhmätöihin hyvin porukat muodostettua.

Hatun koulussa koulunkäyntinsä aloittaneiden näkemyksiä:

- Alkuun ei halunnut tulla isompaan kouluun, koska huolestutti, jos ei löydä oikeisiin luokkiin. Sitten alkoi ajatella, että ”ei tämä niin paha ollutkaan”.
- Koulumatka on pitkä (joillakuilla lähes 70 km) ja joutuu heräämään klo 6. Osa nukkuu vielä autossa kouluun tullessa. Aamuista selviää, kun menee aikaisemmin nukkumaan. Välillä väsyttää.
- Aluksi olivat entisessä porukassa (etenkin kun samalla luokalla ei muita poikia kuin Hatusta tulleet), mutta nyt kaveriporukka on laajentunut.
- Kyläkoulun pihalla oli ollut mukava viettää välitunteja, kun metsä on lähellä.
- Liikunnassa oli melkein samaa kuin isommassakin koulussa, mutta pienemmällä porukalla. Hatun koulussa oli pingispöytä.
- Valinnaisaineissa oli jonkin verran rajoituksia, esim. kotitaloutta ei voinut ottaa.

- Juhlat olivat pienempiä, ”vain vanhemmat”, ja ”olihan siellä taksikuskin”.

3.3. HUOLTAJAKYSELY

Perusopetuksen huoltajien Wilma-kysely oli auki 1. – 15.3.2019. Vastauksia tuli 53. Kyselylinkki lähti kaikille perusopetuksessa olevien lasten huoltajille niin, että samalle huoltajalle tuli linkki jokaisesta lapsesta erikseen. Vastauksista ei näy, vastasiko joku huoltaja kyselyyn useamman kerran.

Vastanneista 56,6 % oli Pogostan koulua, 22,6 % Lylykosken koulua ja 20,8 % Ikonvaaran koulua käyvien lasten huoltajien vastauksia.

Kyselyssä pyydettiin avovastauksia kysymyksiin, mitä hyvää vastaaja näkee kussakin vaihtoehdossa sekä miten oman lapsen siirtyminen toiseen kouluun muuttaisi perheen arkea.

Mitä hyviä puolia näet yhden koulun mallissa (kaikki Pogostan yhtenäiskoulussa)?

79,2 % (42/53) vastasi kysymykseen.

Vastaajista 16 vastasi, ettei näe mitään hyvää, ja osa heistä eritteli vastauksessaan, mitä huonoa kolmen koulun mallissa on tai mitä huolia siirtyminen yhden kouluun malliin aiheuttaisi (*pidemmät matkat ja niiden turvallisuus, kuljetuskustannukset, koulukiinteistöjen jääminen kunnalle, luokkakoon suureneminen, tuen mahdollisuus, vanhempien työmatkat, sisäilmaongelmat, pelko alakoululaisten siirtämisestä yläkoulun tiloihin, hälinän lisääntyminen, keskittymiskyvyn joutuminen koetukselle, koulun valinnanmahdollisuuden loppuminen, tasa-arvo*).

Hyvinä puolina mainittiin säästöt tai kustannustehokkuus (8 vastausta), ryhmäytyminen, sosiaalisuus, kaverit (7), yhdenmukainen opetus ja oppimisympäristö, tasa-arvo (4 vastausta), tilajärjestelyt ja tilojen tehokas käyttö (3) ja valinnaisainemahdollisuuksien lisääntyminen (2). Yksittäisiä mainintoja saivat *selkeys, keskitetty hallinto, ruokailu, ympärillä erilaisia lapsia ja koulun henkilökunta, kylän palvelut lähellä, ryhmäkoot eivät kasva liian suuriksi vaikka kaikki olisivat samassa koulussa, syrjäkylillä asuminen jokaisen oma valinta, johon kuuluu pitkät matkat palveluihin, voi jäädä kylälle suoraan harrastuksiin*.

Mitä hyviä puolia näet kahden koulun mallissa (Pogostan yhtenäiskoulu ja yksi kyläkoulu)?

81,1 % (44/53) vastasi kysymykseen.

Tähänkin kysymykseen tuli *en mitään* -vastauksia (6 kpl).

Yksittäisistä vastauksista eniten mainintoja sai se, että koulumatka olisi lyhyempi kuin yhden koulun vaihtoehdossa (18 vastausta) sekä se, että ryhmäkoot pysyvät kohtuullisina (17 vastausta). Osassa vastauksia korostettiin ryhmäkokoja erityislasten kannalta.

8 vastauksessa mainittiin, että kahden koulun mallissa säilyisi vaihtoehtoinen koulu (esim. tukea tarvitseville lapsille). Pari mainintaa sai yhteistyö vanhempien ja koulun kanssa.

Yksittäisiä mainintoja: *palvelee maalaisia parhaiten, syrjäseudulla on edelleen paljon lapsiperheitä ja ne todennäköisesti pysyisivät alueella, lapset oppivat toimimaan yhdistetyissä luokissa, jää aikaa harrastuksille, lapset saisivat olla lapsia kuudenteen luokkaan asti, teemoihin painottaminen kyläkoulussa helpompaa, voi toteuttaa oman perheen arvoja.*

Mitä hyviä puolia näet kolmen koulun mallissa (Pogostan yhtenäiskoulu ja kaksi kyläkoulua)?

76,3 % (39/53) vastasi kysymykseen

Vastaajista 11 ei nähnyt mitään hyvää kolmen koulun mallissa tai ei pitänyt sitä realistisena.

Eniten mainintoja saivat koulumatkojen pysyminen samana (12), pienemmät ryhmäkoot tai yksilöllisyys (7), yhteisöllisyys, koulun tutut aikuiset (5) kodin ja koulun yhteistyö mutkaton (2), oppilaslähtöinen opetus (2), valinnanvara (2), vetovoimatekijä muualta muuttaville (2). Yksittäisiä mainintoja: *kyläkoulut ovat osa kulttuuriperintöä, kavereita on rajattu määrä vaikka muuten hyvä koulu, kyläkouluja käyneet nykyiset aikuiset ovat kyläkoulustaan pitäneet, pitkäaikaiset ystävät ja taitavat opettajat säilyisivät samoina, leikit ja välituntiharrastukset, kyläkoulujen yhteistyö esim. liikuntapaikoissa tai retkissä.*

Jos oman lapsesi kyläkoulu lakkautettaisiin, mitkä asiat huolestuttaisivat eniten?

81,1 % (43/53) vastasi kysymykseen.

Kysymykseen vastattiin seuraavasti: koulumatkat 62,3 %, ryhmän koko 45,3 %, fyysinen koulutila 43,4 %, kaverisuhteet 26,4 %, valinnaisaineet 1,9 %.

Jos oman lapsesi kyläkoulu lakkautettaisiin, mitkä asiat saattaisivat parantua?

60,4 % (32/53) vastasi kysymykseen.

Kysymykseen vastattiin seuraavasti: valinnaisaineet 47,2 %, kaverisuhteet 30,2 %, fyysinen koulutila 15,1 %, ryhmän koko 9,4 %, koulumatkat 3,8 %.

Miten oman lapsesi siirtyminen toiseen kouluun muuttaisi perheesi arkea?

71,7, % (38/53) vastasi kysymykseen.

Seitsemän huoltajaa vastasi, ettei arki muutu mitenkään tai ei juurikaan.

16 vastauksessa mainittiin **koulumatkojen** piteneminen, minkä ennakoitiin aiheuttavan

- koulumotivaation laskua (3 mainintaa)
- väsymystä aamulla ja/tai iltapäivällä (7 mainintaa)
- läksyjen teon myöhästymistä (3)
- harrastuksiin käytetyn ajan tai yleensä vapaa-ajan vähenemistä (4)
- järjestelyjä tai hankaluuksia huoltajien työaikoihin tai työmatkoihin (5 vastausta; jotkut ajavat Enon suuntaan)
- vanhempien jaksamisen koetukselle joutumista.

Muita ennakoituja muutoksia:

- muutos aiheuttaisi lapselle stressiä tai kuormitusta (6)
- kiusaaminen tai sen riski lisääntyisi (5)
- huoli Ikonvaaran ryhmäperhepäivähoidon jatkumisesta (4)
- muutto Ilomantsista tai muuton harkitseminen (3)
- yhteistyö koulun kanssa ei olisi niin tiivistä (1)
- lapsuus loppuisi lyhyeen (1).

Yksittäisiä kommentteja: *vuoden lisäaika kouluverkkoratkaisuun olisi tarpeen (2), arki on semmoista kuin siitä tekee, koulukyydit ajavat joka tapauksessa, mitä palveluja kunta juuri syrjäkylien lapsiperheille tarjoaa?, toivomme mahdollisuutta valita itse lähikoulun.*

4. LOPUKSI

Kouluilla tehdyissä haastatteluissa huolista tuli eniten esiin koulumatkojen pidentyminen ja aikaisemmat aamuerätykset. Omassa koulussa hyvänä pidettiin rauhallisuutta, meluttomuutta, koulun pihapiiriä, kavereita ja yhdessä tekemistä. Oppilaat pohtivat, miten kyläkoulusta tuleva otettaisiin toisessa koulussa vastaan: tulisiko kiusaamista ja löytyisikö uusia kavereita.

Huoltajakyselyssä huolta aiheuttivat koulumatkojen pidentyminen ja arkirytmien muuttuminen, ryhmäkokojen kasvaminen, syrjäkylien elinvoimaisuuden väheneminen, vaihtoehdon häviäminen pienemmässä koulussa esimerkiksi oppimisvaikeuksien takia paremmin pärjäävältä lapselta sekä ylipäättään muutoksen lapselle aiheuttama stressi.

Joitakin asioita nähtiin kahdella eri tavalla. Tasapuolisena ratkaisuna nähtiin sekä kyläkoulujen säilyminen että se, että kaikki opiskelevat Pogostan koulussa. Tärkeänä nähtiin sekä kyläkoulusta tutut kaverit että mahdollisuus kaveripiiriin laajenemiseen isommassa koulussa.

Yhdysluokkaopetusta huoltajakyselyn vastauksissa ei tullut esiin ollenkaan, ja lapset eivät osanneet verrata sitä muuhun. Valinnaisainemahdollisuuksien lisääntymisellä isommassa koulussa ei tuntunut olevan merkitystä huoltajille eikä oppilaillekaan. Muutamassa vastauksessa otettiin kantaa siihen, että jos yksi kyläkoulu jatkaa toimintaansa, kumpi sen pitäisi olla.